

MODUL DE GÎNDIRE VERSUS DURATA VIEȚII FILOSOFULUI

Daria Nantoi
Conducător științific: Braga Mihai, dr.conf.

Universitatea Tehnică a Moldovei

***Abstract:** În comunicare este expusă teza ca modul de gândire este puternic corelat cu un mod de viață corespunzător. Pe baza bibliografia unor filosofi se analizează ipoteza despre identitatea personalității și a comportatului cu învățătura realizată de filosofi. Observăm o corespondență uimitoare dintre învățătura filosofului și durata vieții lui.*

***Cuvinte cheie:** gândire, viață, învățătură, longevitate.*

În comunicarea dată îmi voi expune și voi încerca să demonstrez următoarea teza: modul de gândire și modul de viață influențează asupra duratei vieții filosofului – cu cât modul de gândire este mai îndepărtat de extremități, cu atât mai lungă este durata vieții filosofului și vice versa.

Într-o formă cvazimatematică aceeași teză poate fi exprimată în următorul mod: durata vieții este o funcție de la modul de gândire și modul de viață. Gândirea e discretă, viața este o funcție continuă. Lucrul curios este că o funcție discretă, care asigură continuitatea altei funcții, - a vieții, în fiecare loc și în fiecare moment. Totodată noi solicităm ca viața să fie lungă și fericită, bazându-ne pe funcția intermitentă a gândirii. Întrebarea este unitatea de măsura și sursa de date pentru cei trei indicatori. Cum să cuantificăm cei trei indicatori? Propunerea este următoarea:

- Durata vieții se măsoară în ani și sursa de date va fi manualul de filosofie unde găsim date despre biografia filosofilor.
- Modul de viață, îl găsim descris în cărți despre filosofi și reprezintă cât de strict filosoful respecta activitatea zilnică (raportul dintre somn, activitatea fizică, munca intelectuală, alimentare).
- Modul de gândire, este cel mai dificil de a fi măsurat. Unde îl putem observa? În textele filosofilor găsim urmele gândirii. Vom încerca să cuantificăm modul de gândire după tonalitatea și intențiile filosofului în textele scrise și datele biografice.

Acum vom analiza câteva cazuri concrete.

Zenon din Chition a trăit 102 ani și fost fondatorul școlii stoicilor. Pentru Zenon, scopul final al omului era de a trăi conform naturii, însăși natura conducând spre virtute. A fi virtuos, înseamnă a fi indiferent la durere și suferință („apatheia”) și, în același timp, dornic de cunoaștere. Nefericirea și răutățile lumii sunt rezultatele ignoranței.

Bertrand Arthur William Russell a trăit 97 de ani. El a fost un filosof, matematician, istoric și critic social britanic. Bertrand Russell este considerat reprezentantul neopozitivismului. Este considerat fondatorul filosofiei analitice și este văzut ca unul dintre cei mai importanți logicieni ai secolului XX. Lucrările sale au avut o influență considerabilă asupra logicii, matematicii, teoriei mulțimilor, lingvisticii și filosofiei, în special filosofia limbii, epistemologii și metafizică. Russell a fost un proeminent activist anti-război. În timpul primului război mondial a fost arestat pentru acțiunile sale pacifiste, iar apoi a făcut campanie împotriva lui Adolf Hitler, a criticat totalitarismul lui Stalin, a atacat Statele Unite ale Americii pentru implicarea în războiul din Vietnam și a fost un susținător declarat al dezarmării nucleare. Bertrand Russell repeta frecvent că "mulți oameni ar prefera să moară decât să gândească și unui chiar fac acest lucru". Longevitatea lui Russell e un semn că acest filosof a gândit mult și rezultativ.

Pyrrhon din Elis a trăit 90 de ani, fiind fondatorul curentului sceptic. El se ocupa de problema moralității și fericirii, și a izvorului acestora.

Karl Jaspers a fost un filosof și psihiatru german. Medicii i-au prognozat o viață scurtă, dar Jaspers a reușit să ajungă la vârsta de 86 de ani. La sfârșitul vieții Jaspers spunea că “numai acel care este bolnav ajunge la adânci bătrânețe”.

Henri-Louis Bergson a fost scriitor și filosof francez. La liceu a manifestat un viu interes față de filosofie, matematică, retorică care au influențat puternic asupra creației ulterioare a lui Bergson. A fost student în Școala Superioară Normală, Boutroux fiindu-i profesor, unul din reprezentanții de vază al spiritualismului francez. În anii studenției manifestă interes față de pozitivism, este influențat de concepțiile evoluționiste ale lui Herbert Spenser. Bergson era foarte mult concentrat pe problemele interacțiunii corpului și sufletului, inconștientului, viselor, telepatiei și memoriei. A trăit 82 de ani.

Buddha a trăit o viață lungă, ajungând la vârsta de 80 de ani. În predicile lui Buddha observăm o tendință spre o gândire echilibrată, numita de el "calea de mijloc". Vedem că ceea ce spunea Buddha, el singur a și realizat.

Immanuel Kant avea o gândire complexă, echilibrată și un regim de viață pe care l-a respectat cu strictețe toată viață. Vă propun un fragment din Wikipedia, unde se descrie modul de viață a filosofului Kant. "Traiul lui Kant este unul tihnit, sănătos și regulat: trezit la 5, își începe ziua fumându-și pipa și luând ceaiul; lucrează apoi până la 7, ora primului curs. La întoarcere, lucrează până la orele 13. E timpul prânzului, singurul său moment de repaus din zi. Nu mănâncă niciodată singur. Prânzul se prelungește după orele după-amiezii, moment în care Kant se va duce să-și facă plimbarea. Întors acasă, Kant lucrează până la orele 22." În 1797, slăbit de vârstă, renunță la învățământ și își petrece ultimii ani din viață într-o retragere studiosă dar solitară. Moare la 12 februarie 1804, după o lungă perioadă de slăbiciune fizică și intelectuală, în vârstă de 79 de ani. Ultimele sale cuvinte au fost "Es ist gut" ("Totul e bine"). (Wikipedia.ro).

Friedrich Nietzsche s-a născut într-o familie protestantă, tatăl său fiind pastor. Încă din tinerețe, este confruntat cu problema credinței în Dumnezeu și înclină mai degrabă spre ateism, fapt ce se va reflecta mai târziu în gândirea sa filosofică. În 1869, în vârstă de numai 25 de ani, este numit profesor la Universitatea din Basel și primește cetățenia elvețiană. Studiază filosofia antică greacă, în special pe reprezentanții perioadei presocratice, Heraclit și Empedocle. Din motive de sănătate, abandonează învățământul universitar. În 1888 se mută la Torino, iar în ziua de 3 ianuarie 1889, în piața Carlo Alberto din Torino, asistând la biciuirea sălbatică și agonia unui cal în plină stradă, are prima criză de nebunie, în cursul căreia are manifestări delirante, considerându-se Dionysos sau Iisus. Este îngrijit până la sfârșitul vieții de sora sa, Elisabeth Nietzsche. Moare la 25 august 1900 în Weimar, Germania, trăind doar 55 de ani. După modul de gândire Nietzsche a rămas un veșnic adolescent, plutind pe valurile unei limbi strălucitoare, dar la nivel de viață a realizat propria teză, în care afirma: "secretul unei vieți pline e să trăiești periculos". Prin căutarea neînțeleptă a pericolului extremist Nietzsche și-a scurtat viața.

René Descartes este renumit prin afirmația "Eu gândesc, prin urmare, eu exist" și a contribuit mult la dezvoltarea matematicii, metafizicii și fizicii. Fiind aristocrat, avea un regim de viață liniștit. La vârsta de 53 de ani este invitat la Stockholm, Suedia, de către prințesa Cristina, care a solicitat lecții de filosofie la ora 5 dimineața. Descartes a schimbat brusc modul sau de viață și, în loc să înceapă activitatea la ora 11 dimineața, venea la palatul regal la ora 5 dimineața. După câteva luni, în climatul nordic foarte rece, mergând pe jos până la palat în fiecare dimineață, pe ploaie și pe vânt, Descartes a avut o pneumonie și a decedat la vârsta de 54 de ani. În acest caz observăm cât de important este menținerea aceluiași mod de viață, iar faptul că Descartes a acceptat această ofertă de la prințesa Cristina – să vină la 5 dimineața la palat, - denotă, în mod indirect, că și în gândirea acestui om genial a avut loc o eroare, care s-a răsfrânt catastrofal asupra duratei vieții filosofului.

Albert Camus a fost un romancier, dramaturg și filosof francez, unul din motto-urile sale fiind "viața este suma opțiunilor noastre". A decedat la vârsta de 47 de ani, în urma unui accident rutier. Modul de gândire a lui Albert n-a fost suficient de corect ca să evite opțiunea accidentului.

Baruch Spinoza a fost un renumit filosof, un raționalist. Spinoza a avut o reprezentare monistă a lumii, întreaga existență reducându-se la ceea ce el a numit "Substanță". În 1656, la vârsta de 24 de ani, este exclus din comunitatea ebraică datorită vederilor sale interpretate drept eretice. Spinoza considera că atât creștinismul, cât și iudaismul ar fi fenomene trecătoare în raport cu substanța universală eternă. Este obligat să părăsească Amsterdamul și se stabilește la Haga, unde își câștigă existența lucrând ca șlefuitor de lentile și dând lecții particulare. Aici redactează prima sa operă filosofică de amploare "Tractatus de Deo et Homine Ejusque Felicitate" ("Tratat cu privire la Dumnezeu, om și fericirea sa"), în care sunt deja cuprinse trăsăturile de bază ale sistemului său filosofic. Lucrează la "Tractatus theologico-politicus" ("Tratat teologico-politic"). În 1661 se mută la Rijnsburg, în apropiere de Leiden. Din cauză că în instituțiile oficiale vederile filosofice erau îngădite de teologie, Spinoza refuză în 1673 oferta prințului elector Karl Ludwig din Palatinat de a ocupa o catedră de filosofie la Universitatea din Heidelberg. De asemenea refuză o pensie oferită de regele Ludovic al XIV-lea al Franței, care-i pretindea să-i dedice unele din cărțile sale. Din cauza aspirării prafului de sticlă la șlefuirea lentilelor, se îmbolnăvește de silicoză și moare prematur la 21 februarie 1677, în vârstă de numai 45 de ani. În opinia mea, Spinoza a comis o greșală filosofică și o greșală de bun de simț: a intrat într-un conflict aspru cu comunitatea în care trăia și a respins oferta unui prinț și a regelui Franței Ludovic al XIV-lea. Poți respinge ceva numai după ce asimilat și ai înțeles un alt punct de vedere. Paradoxal, odată ce ai înțeles un alt punct de vedere nu are sens să lupți vehement cu el. Prin urmare, este lipsita de sens și utilitate opoziția "eu - comunitatea socială".

Soren Kierkegaard a fost un filosof danez. În copilărie, în familia lui, era creată de tatăl său o atmosferă de perpetuă vinovăție și frică în fața divinității, ceea ce a influențat puternic asupra caracterului și modului de a vedea lumea a viitorului filosof. Din spusele lui Kierkegaard „, Din cea mai fragedă copilărie

am avut parte de un fundal întunecat, de propria lui (tatălui) melancolie înspăimântătoare, de multe altele pe care nu le mai pun pe hîrtie”. A învățat într-o școală particulară, unde atmosfera era alta, dar Soren nu se mai reface, a devenit retras, neprietenos, era conștient de slăbiciunea fizică. Apoi a devenit student la universitatea din Copenhaga. În primul an a ascultat un și de cursuri la cele mai diferite discipline și a susținut testele cu mențiune, dar pe urmă abandonează cursurile. Plus la aceasta își alege un mod extravagant de a fi care sfidează pioșia și austeritate înconjurătoare – bea mult, fumează, face datoriile pe care permanent le restituie tatăl. Kierkegaard s-a consacrat prea mult imaginarului și emoțiilor distructive și a trăit 42 de ani, gîndirea lui plasîndu-se într-o extremă emotivă.

Din exemplele relatate putem trage următoarele concluzii.

1. Cu cît modul de gîndire și modul de viață este mai orientat spre “calea de mijloc”, evitînd extremele, cu atît durata vieții este mai mare.
2. După propria experiența pot afirma că a menține un mod de gîndire echilibrat, egal poziționat între diferite extreme (cum ar fi dintre emoție și rațiune, dintre “da” și “nu”), un mod de viață sănătos, cu respectarea regimului de somn, activitate, alimentare, activitate fizică este destul de complicat.
3. Pe baza exemplelor menționate mai sus, putem afirma că numai o parte din filosofi au reușit să mențină un mod de gîndire corect, un regim de viață respectat cu strictețe și să ajungă la adînci bătrînețe.

Bibliografie:

1. Mihai Braga, Ecaterina Lozovanu, Constantin Lozovanu, Victor Rocaciuc, Gheorghe Slabu, Tudor Vîrțeanu, *Istoria filosofiei* Chișinău 2000
2. http://ro.wikipedia.org/wiki/Immanuel_Kant
3. https://ro.wikipedia.org/wiki/Friedrich_Nietzsche
4. http://ro.wikipedia.org/wiki/Baruch_Spinoza
5. http://ro.wikipedia.org/wiki/Bertrand_Russell